

HOOGSTAMFRUITBOMEN

natuur dichtbij huis

Brabants Landschap

Coördinatiepunt Landschapsbeheer

Een hoogstamboomgaard is een steeds schaarser landschapselement geworden. Daarmee is ook de nodige kennis verloren gegaan. De reden dat mensen die kennis niet meer hebben is dat het economisch en ergonomisch niet meer rendabel is om vruchten te plukken uit een hoogstam. Vroeger ging de kennisoverdracht over van vader op zoon. Zodoende is er meer verdwenen uit het landschap dan alleen de soort. Het doel van deze nieuwsbrief is om mensen een goed advies te geven zodat hun aanplant goed tot recht komt en de grootste kans van slagen heeft. De plantafstand en het daarbij op een juiste manier omgaan met subsidiegelden is een belangrijke factor.

Ingrid Marie

Beurré Alexander Lucas

Ecologisch waardevol

Hoogstamfruitbomen hebben vele voordelen. Ze geven een verfraaiing van het landschap en het ecologisch aspect is ook niet te verwaarlozen. Het zijn bomen met een hoge natuurwaarde. De fruitoogst kan bestaan uit een grote variëteit van smakelijke vruchten. Bijkomend effect is dat je door het aanplanten van deze bomen duurzaam bezig bent want een appelboom kan wel tachtig jaar worden en peren zelfs honderdvijftig jaar. Laagstam wordt niet ouder dan twintig jaar. De belangstelling voor hoogstamfruitbomen neemt toe. Dat komt niet in het minst omdat er tegenwoordig, niet voor niets, aantrekkelijke subsidieregelingen zijn, die het aanleggen van een hoogstam fruitboomgaardje stimuleren. De subsidieregelingen kennen wel minimale eisen o.a. bij de Beleidsregel Subsidie Natuur en Landschap moet er een inrichtingsplan ingediend waarin minimaal 10 laanbomen of 200 stuks bosplantsoen in voorkomen.

Hoogstamboomgaarden zijn erg waardevol. Hoe ouder de bomen worden hoe rijker het leven dat zich hierin nestelt. Voor allerlei insecten, zoogdieren en vogelsoorten vormen deze gaarden een aantrekkelijk biotoop. Het laten liggen van valfruit is voor vele zoogdieren een voedselbron. Holenbroeders, zoals steenuilen geven de voorkeur aan de oudere bomen waarin holtes zijn ontstaan. Daar ouder wordende oude hoogstammen steeds schaarser zijn geworden, zijn de broedgevallen hierin heden ten dage ook beperkter.

Plantafstand: Een goed begin is het halve werk!

Hoe het moet

Hoogstamfruitbomen hebben een bepaalde plantafstand nodig want ze kunnen behoorlijk breed worden. Appels moeten plusminus tien meter uit elkaar staan, om de kruin voldoende te kunnen laten uitgroeien, zodat deze voldoende zonlicht kan vangen. Pruimen hebben zes meter nodig, peren acht meter en kersen zelfs twaalf meter. De minimale plantafstand die Brabants Landschap voorschrijft is 8x8m. Je kunt van te voren wel aan een boom, ras zien of het een grote boom gaat worden.

FOUT

GOED

Waar gaat het mis

Het gaat mis wanneer bomen erg krap, op bijvoorbeeld vijf meter afstand geplant worden. Als deze bomen de leeftijd hebben bereikt van vijftien à twintig jaar, zijn ze nog niet volwassen, maar groeien ze wel met de boomkruinen tegen elkaar. Wanneer bomen te krap geplant zijn missen ze zonlicht om de vruchten voldoende af te laten rijpen. Takken die tegen elkaar schuren veroorzaken beschadigingen die kunnen leiden tot ziekten met besmettingen. Op het moment dat de kruinen in elkaar groeien zou je ze uit elkaar moeten zetten, maar dat kan dan niet meer. Het alternatief is omzagen, overal één boom er tussenuit halen. Je bent dan wel je authentieke soort kwijt en het is natuurlijk jammer van de subsidiegelden die zo verloren gaan. Het herstellen van de plantafstand kan in het beginstadium nog wel gedaan worden. Maar als hier bedrijfjes aan te pas moeten komen kost dat natuurlijk handen vol geld, en ziet men hier vaak vanaf. Het is niet voor niets om de richtlijnen voor plantafstanden aan te houden. Een goed begin is dus het halve werk!

Belangstelling voor historische rassen

Met de belangstelling voor hoogstamfruitbomen neemt ook de belangstelling voor oude historische rassen weer toe. Het rassensortiment is in de loop der jaren eenzijdig geworden, alleen productieve rassen bleven over. Het gevolg daarvan is dat er voornamelijk dezelfde soorten en smaken in de winkels liggen. Bent u van plan om hoogstamfruitbomen aan te planten? Durf dan ook eens te kiezen voor bijna verdwenen appelsoorten als de Brabantse Bellefleur, Sijden Hempje, de Zigeunerin, Ingrid Marie, Bramley's Seedling, of de Rode Gravensteiner. Voorbeelden van oude peersoorten zijn: Kruidenierspeer, St. Remy, Noordhollandse Suikerpeer, Brederode, Beurré Alexander Lucas, Fondante de Charneux of de Juttepeer. Door hiervoor te kiezen helpt u mee aan het in stand houden van deze soorten en levert u een bijdrage aan de biodiversiteit.

Steenuil in een perenboom
Foto Andre Eijkenaar
zie www.natuurkijker.nl

